
DIALOGUL ÎN CADRUL COMUNICĂRII VERBALE

Vasile GUȚU

Universitatea Tehnică a Moldovei, Departamentul Științe Socioumane, dr., conf. univ.
Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Guțu Vasile, vasile.gutu@ssu.utm.md

DIALOGUE IN THE FRAMEWORK OF VERBAL COMMUNICATION

Abstract: *The theses highlight three aspects of verbal communication: didactic dialogue, heuristic dialogue and decision-making dialogue. All this includes in itself a main link - argumentation which is a method of rational persuasion. The structural elements of the dialogue are listed and each type of dialogue is analyzed in detail.*

Keywords: *verbal communication, dialogue, didactic dialogue, heuristic dialogue, decisional dialogue.*

Adnotare: *În teze se evidențiază trei aspecte ale comunicării verbale: dialogul didactic, dialogul euristic și dialogul decizional. Toate acestea includ în sine o verigă principală – argumentarea care reprezintă o metodă de convingere rațională. Se enumeră elementele structurale ale dialogului și se analizează amănunțit fiecare tip de dialog.*

Cuvinte cheie: *comunicare verbală, dialog, dialog didactic, dialog euristic, dialog decizional.*

Comunicarea și în particular comunicarea verbală are un rol esențial pentru existența noastră ca ființe umane. Viitoarea activitate profesională a omului într-un mod sau altul este legată nemijlocit de comunicarea verbală. De aceea considerăm că e necesar de familiarizat și cu una din multiplele varietăți de manifestare a comunicării verbale – dialogul. În studiul ce urmează vom analiza esența dialogului și tipurile de manifestare a comunicării dialogice.

Dialogul este o alternare de argumentări, iar la rândul său argumentarea este o metodă de convingere a celuilalt. Argumentația reprezintă o formă de comunicare verbală care se bazează pe raționamente pentru a influența convingerile și comportamentul partenerului prin utilizare de mesaje orale sau scrise. Argumentarea este o metodă de convingere rațională. Se numește rațională anume pentru faptul că se sprijină pe argumente ce țin de rațiune, dar nu de sentimente, emoții sau alte temeuri. Nu este dificil de înțeles că în procesul real de stabilire a adevărului în cunoașterea științifică, în procesul luării deciziilor practice, într-o discuție sau polemică, situația se schimbă considerabil, deoarece în toate aceste cazuri, aproape niciodată argumentele nu sunt veridice, ci posedă un anumit grad de probabilitate. Argumentarea este un set de noțiuni idei care ne permit să înțelegem cum raționăm și cum transmitem raționamentele noastre celorlalți cu scopul de a-i influența.

Dialogul (D) este compus din următoarele elemente: teza (T), argumente sau bază (A), procedeu de argumentare (P), subiectul 1 (S1), subiectul 2 (S2) și lexicul (L).

$$D = T + A + P + S1 + S2 + Lex$$

Dialogul socratic utilizat de antici se mai numește metoda întrebare-răspuns în stabilirea adevărului. Dialogul deseori se identifică cu metoda ipotetico-deductivă de raționare. Însă avantajul principal al dialogului constă în arta de a pune întrebări, iar aceasta presupune și cunoașterea profundă a obiectului, domeniului discuției și a măiestriei de a pune întrebări.

În funcție de scopul care se urmărește deosebim mai multe forme ale dialogului. Una din formele cele mai simple ale dialogului este dialogul didactic. Această formă a dialogului este utilizată destul de frecvent de profesori în timpul procesului de expunere și explicare a noului material. El este îndreptat totodată spre a facilita procesul de însușire a cunoștințelor predate. O altă funcție a dialogului didactic este de a-i familiariza pe studenți cu deprinderile de a căuta și a găsi de sine stătător soluții de rezolvare a diferitor probleme, de a-i învăța să aprecieze critic opiniile înaintate, să manifeste la fel, o atitudine critică față de presupuneri, presupozii, ipoteze, să analizeze atotcuprinzător argumentele care sunt înaintate și utilizate pentru susținerea tezei. Un așa dialog se bazează pe cunoștințele pe care le au deja studenții, pe facultatea firească a lor de a gândi logic. Țin să menționez că dialogul didactic reprezintă nu atât metoda de stabilire a adevărului, cât o variantă, o metodă de argumentație, fundamentare a adevărului de acum cunoscut (nu de studenți), pentru a însuși materialul mai ușor, pentru a-l înțelege și mai lesne de memorizat.

Un alt tip de dialog este dialogul euristic. În cadrul dialogului euristic atenția principală este orientată spre descoperirea noilor adevăruri științifice. Și de aceea în legătură cu aceasta se apelează la procedee, mijloace și metode euristice. În științele tehnice, în cercetările empirice, rezultatele observațiilor, datele experimentale obținute se analizează minuțios și se supun unor prelucrări statistice. În continuare pe baza generalizărilor inductive, a aplicării inferențelor prin analogie și a altor procedee se înaintază anumite presupuneri, anumite ipoteze. În procesul de formare a teoriei științifice un rol important îl joacă ipoteza. Însă la rândul ei verificarea unei ipoteze se bazează pe generalizările empirice, dar totodată se sprijină și pe metodele teoretice ale științei corespunzătoare. Paralel cu aceasta un rol semnificativ îl joacă intuiția, fantezia, experiența acumulată de către savant, cultura și dezvoltarea multilaterală a lui. La acest nivel de cercetare, investigație rolul determinant îl joacă talentul și facultățile savantului, dar nu de multe ori și norocul, întâmplare fericită, circumstanțele. Nu putem să explicăm logic contribuția acestor factori. Ei se referă mai repede la factorii psihologici ai creației științifice. Albert Einstein afirmă referindu-se la acești factori în creație „mie personal creația lui Dostoevski, operele lui îmi dau mai mult, cu mult mai mult, decât opera matematicianului Gaus”.

Noua idee, generalizările teoretice ce au fost fixate, au nevoie de întemeiere și verificare. Și aici din nou este lansat în circuit dialogul, de data aceasta dialogul euristic. În dialogul euristic organic interferează două procese strâns legate între ele. Procesul de descoperire și procesul de întemeiere a adevărului.

Dacă o ipoteză nu adevărește noua concepție sau e prea puțin probabilă, atunci prin intermediul dialogului cognitiv, de cercetare, această ipoteză se înlătură, se exclude și este înlocuită cu o nouă ipoteză cu un grad de probabilitate mai mare de reflectare a adevărului. Ca de obicei aceste ultime ipoteze și se supun verificării după Karl Popper.

În esență dialogul euristic în știință se manifestă la toate etapele de cercetare a problemei puse în discuție.

- 1) Evidențierea situației problematologice.

- 2) Formularea problemei propriu-zise.
- 3) Înaintarea diferitelor strategii de soluționare a problemei.
- 4) Înaintarea diferitelor alternative de rezolvare
- 5) Selectarea variantei optime de dezvoltare a sistemului.
- 6) Verificarea ipotezei.

Participanții la cercetare își expun punctul de vedere, opiniile proprii, înaintează diferite argumente în susținerea tezelor propuse de ei, se confruntă cu oponenții, își expun contraargumentele pentru a contracara opiniile nefavorabile. O așa interacțiune, o așa confruntare a opiniilor, o așa critică reciprocă a argumentelor, o așa alternare a cuplului categorial întrebare-răspuns în procesul dialogului euristic contribuie la stabilirea în comun a adevărului.

Dialogul se utilizează și în procesul de pregătire și de luare a deciziei pe care îl putem numi dialog decizional. Se iau decizii în știință, în domeniul economiei, în politica tehnică, în domeniul social, în aprecierea programelor de dezvoltare socială de lungă durată. Diferite variante de soluționare și luare a deciziilor sunt analizate de experții în domeniu în procesul unor discuții critice. Sunt evidențiate avantajele și dezavantajele variantelor. Se stabilesc două particularități ale fiecărei decizii.

1) Cât de utilă este utilizarea acestei variante pentru stabilizarea economiei, de exemplu.

2) Cât de posibilă este realizarea acestui scop prin mijloacele ce sunt la dispoziție luând în considerație condițiile, posibilitățile de care dispunem.

Luarea unei decizii începând cu cele mai simple cazuri cer totdeauna o argumentare, o evidență a argumentelor pro și contra. Iată de ce argumentația este temeiul unei decizii, iar dialogul utilizat prin discuția celor mai actuale probleme ale științei reprezintă instrumentarul prin care se selectează cele mai optime decizii.

Concluzionăm că contribuția celor trei tipuri de dialoguri: dialogul euristic, dialogul didactic, dialogul decizional în soluționarea diferitelor probleme practice ca varietăți ale comunicării verbale este semnificativă.